

Prekentekest: Matt 6,19-24

Dere skal ikke samle skatter på jorden, hvor møll og mark ødelegger, og hvor tyver bryter inn og stjeler. Men dere skal samle skatter i himmelen, der verken møll eller mark ødelegger og tyver ikke bryter inn og stjeler. For der skatten din er, vil også hjertet ditt være.

Øyet er kroppens lampe. Om øyet ditt er klart, er det fordi kroppen er fylt av lys. Men om øyet ditt er sykt, er det fordi kroppen er fylt av mørke. Er nå lyset i deg mørke, hvor dypt blir ikke da mørket!

Ingen kan tjene to herrer. Han vil hate den ene og elske den andre, eller holde seg til den ene og forakte den andre. Dere kan ikke tjene både Gud og Mammon.

Slik lyder det hellige evangelium.

Jeg fikk nylig med meg et intervju i Nettavisen med Olav Thon. Det var i forbindelse med at den kjente forretningsmannen fylte hundre år.

Et av spørsmålene var: Tenker du mye på døden? Thon svarte: Jeg tenker mye på det på den måten at jeg er klar over at vi kan ikke få noe med oss. Det er noe man burde være oppmerksom på. Det er som Skjæraasen sier: «Bare tel slutt er vi jamsis og like», med henvisning til sangen «Danse mi vise». Og han la til: En må vel kunne si at vår Herre er den største kommunist.

Kommunist eller ikke, det er i alle fall slik at vi er mange som bruker livet på å skaffe oss ting, det kan være alt fra eiendeler til opplevelser, status, mat og drikke, hus og hytte, jobb og inntekt. Så kommer det en dag og en tid for å miste. Det er som vi har hatt det hele på lån.

Cornelis Vreeswijk skrev noen sannhetsord i sin vise *En fattig trubadur*:

Du kanske är en rikeman som samlar i en penningpung,
fast den för ut är stinn och tung, du gnider och går an.
En kassakista är din gud, men så en afton får du bud,
och alla dina slantar små vad hjälper dom dig då.
Du kan ingenting ta med dig dit du går.
Nej du kan ingenting ta med dig dit du går.
Du förvärvar ej för penningar ett enda litet år,
och du kan ingenting ta med dig dit du går.

Det er ut fra denne virkelighetsbeskrivelsen som er allmenn og gjelder oss alle, at Jesus gir et godt råd, ja mer enn det – en mild formaning: «Dere skal ikke samle skatter på jorden, hvor møll og mark ødelegger, og hvor tyver bryter inn og stjeler. Men dere skal samle skatter i himmelen, der verken møll eller mark ødelegger og tyver ikke bryter inn og stjeler. For der skatten din er, vil også hjertet ditt være.»

De jordiske skatter er for oss forgjengelige, og Jesus taler i absolutte kategorier: «Der hvor skatten din er, vil også hjertet ditt være.» Og dette er ord til kristne disipler som har valgt å følge Jesus. Det er altså ikke plass til to skatter, for vi har

ikke to hjerter. Vi stilles på valg. Det er som Jesus ber oss tenke etter: Hva er viktigst i livet? Hva er prioritet nummer én? Hvor har du ditt hjerte? Vi har jo alle så mye vi er glad i, så mye vi setter pris på, så mye vi gleder oss over. Og det er ikke slik at Bibelens lære er at vi skal bli kommunister og dele alt og leve fra hånd til munn og av almisser, selv om noen i den første kristne menighet frivillig levde slik.

I Det gamle testamentet er rikdom enda til iblant uttrykk for Guds velsignelse, og i Bibelen oppfordres den som eier mye til å dele med dem som har mindre. Vår bibeltekst er fra Bergprekenen, og vårt kapittel starter med tema: gaver til de fattige, men også om å passe seg for hykleri. Det er som Jesus gransker våre motiver – og det er godt ment – det er for å hjelpe oss til det rette fokus. Hvor har vi vår skatt?

Det handler om to herrer; Gud og Mammon – og vi kan ikke tjene begge. Gjennom den talen som kalles Bergprekenen, vil Jesus si oss noe om forandring.

En av vår kirkes dyktige teologer, tidligere professor Oskar Skarsaune, skriver i boken *Etterlyst: Bergprekenens Jesus*: «Som alt nevnt, hører jeg stadig oftere forkynnere og predikanter i den moderne norske Folkekirken si at det Jesus kom for å si oss, er at vi er gode nok som vi er. At han kom for å bekrefte oss, gi oss sitt godkjenningsstempel. Det har jeg aldri fått til å stemme med den Jesus jeg møter i evangeliene. Jeg vil heller si at den Jesus jeg møter der, er en Jesus som går rundt og forandrer mennesker. Han gir dem et nytt liv. Og hvem er det som flokker seg rundt ham? Det er mennesker som lengter etter forandring.»

Der treffer Skarsaune blink, slik jeg ser det. Så kan vi spørre: Hva skyldes denne lengselen etter forandring? For noen var det en bønn om helbredelse. For noen var det en lengsel etter nærhet til Gud. For andre var det et knust liv som trengte å leges. Det kunne være konkrete synder å bekjenne. Jesus ville vært nådeløs om han lot fortapte mennesker forbli som de var. Jesus kom som Frelser og Herre. Det innebar en ny orientering – en ny kurs for livet. Man sa farvel til noe som hørte fortiden til og begynte en ny vandring sammen med Jesus, til å formes i hans bilde, et bilde som hører himmelriket til.

Men hvorfor all denne nøden? Vi kommer ikke utenom å snakke om menneskehetens grunnleggende problem: fortapelsen som skyldes synden som bor i menneskene. Mammon hører med i bildet av avguder som mennesker elsker. All synd fører oss på avveier i forhold til det livet Gud har kalt oss til å leve. Å elske avguder mer enn Bibelens Gud er brudd på Guds første bud.

De som flokket seg rundt Jesus var mennesker i nød. I møte med den hellige kjente de på synd. De kjente på avmakt i seg selv. De visste de trengte en frelser og at denne frelser var Jesus. Jesus ble også deres befrier. Det hendte de falt, men Jesus reiste dem opp. Det hendte de sviktet, men Jesus var den som møtte med nåde og ny start, en nåde som var ny hver dag.

Det ble forandring for tolleren Sakkeus. Det ble forandring for fornekkeren Peter, for tvileren Tomas, for forfølgeren Saulus. Jesus sa aldri de var gode nok. Han

møtte dem med nåde fordi de trengte nåde. De ble aldri overlatt til seg selv, men ble kalt til et liv gjennom trengsler og prøvelser, til å gi avkall på seg og sitt.

Jesus møtte også andre som den rike unge mannen som gjerne ville følge Jesus, men som ikke ville gi slipp på sin rikdom. Det finnes mange også i dag som godt kan like Jesus, som gjerne vil ha en skatt i himmelen som for å sikre seg, men som har sitt hjerte i sitt jordiske gods.

I mitt yrke har jeg hørt mange livshistorier. En del av disse er vitnesbyrd om en skatt i himmelen, en takknemlighet til Jesus, et hjerte som var forankret hos Gud. Det er noe så befriende og godt over slike vitnesbyrd. Men langt flere var vitnesbyrdene om jordiske skatter og lite blikk for det himmelske.

Vi leste: «Øyet er kroppens lampe. Om øyet ditt er klart, er det fordi kroppen er fylt av lys. Men om øyet ditt er sykt, er det fordi kroppen er fylt av mørke. Er nå lyset i deg mørke, hvor dypt blir ikke da mørket!»

Øyet er åpningen mot lyset, men det avslører også blikkets retning og menneskets holdning. Da Kain ble sjalu på sin bror Abel, står det i 1Mos 6,6ff.: Herren sa til Kain: «Hvorfor er du harm, og hvorfor ser du ned? Hvis du vil gjøre det gode, kan du se opp, men hvis du ikke vil gjøre det gode, ligger synden klar ved døren.» Det syke øyet vitner om en formørket forstand, et blikk som skjeler til verdens rikdom, til alt som strider mot Guds gode vilje. Det friske øyet er vendt mot Gud og vår neste.

Jesus bruker ordet Mammon som den personifiserte avguden, men mammon var egentlig et vanlig arameisk ord for eiendom og inntekt. Ellers i Bibelen brukes mammon nøytralt om det man eier, slik som i Ordsp 3,9: «Gi Herren ære med det du eier,» som kan oversettes: «Gi Herren ære med din mammon.»

Men i Jesus sin tale ser vi at faren for avgudsdyrkelse er overhengende. Vi kan jo bare se oss om i vår verden i dag, der nyhetene strømmer over av meldinger om menneskehetens rovdrift på naturen, hvordan griskhet har rammet skaperverket og griskhet blir til undertrykkelse og urett. På mange måter har historien gitt Bibelens budskap rett. Mammon er en makt, som i likhet med andre avguder får makt over mennesker og fører til lidelse, ødeleggelse og nød.

Guds vei er en totalpakke. Frelsen er av nåde og gratis for oss. Det står fast. Vår synd har Jesus sonet. Men saken er at frelsen må tas imot. Det handler om et liv med klar prioritering. Jesus fulgte opp med å si: «Søk først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt det andre i tillegg.» Matt 6,33. Det er slik vi samler skatter i himmelen ved å søke først Guds rike og hans rettferdighet.

I Luthers fortale til Romerbrevet, har han skrevet – her i utdrag: «Tro er en gudommelig gjerning i oss, som forvandler oss og føder oss på ny som Guds barn. ... Den slår i hjel den gamle Adam og gjør oss til helt andre mennesker av hjertet, mot, sinn og alle krefter. Den bringer den hellige Ånd med seg. Å, troen er en levende, skapende, virksom, mektig ting! Den kan ikke annet enn uavlatelig å gjøre godt ... Tro er en levende, urokkelig tillit til Guds nåde ... En slik tillit til og

erkjennelse av Guds nåde gjør en glad, frimodig og freidig mot Gud og alle skapninger. Det er det Den hellige Ånd som gjør i troen. Derfor vil den som har troen, uten tvang, villig og glad gjøre godt mot enhver og lide hva som helst, etter Guds vilje og til ære for Gud som har vist ham slik nåde. Slik er det umulig å skille gjerninger fra tro, like umulig som å skille flamme og lys fra ild.» (Gjengitt i nevnte O. Skarsaunes bok, etter oversettelse av Lønning i *Levende Luther* s. 54f.)

Prosesen med forandring i våre liv, slik Jesus vil det, kalles helliggjørelse. Det er å bli formet av Guds ord, formet av nådens midler og fellesskap med Jesus. «For uten helliggjørelse skal ingen se Herren», står det skrevet. (Hebr 12,14).

Så er det en sannhet med modifikasjoner at du kan ingenting ta med deg dit du går. For samlet vi skatter i himmelen mens vi lever her, da eier vi en skatt der hjertet allerede er – i himmelen hos Gud.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.